

Un text infecte

Ressenya publicada a *Avui* (25-06-1978)

Oriol Pi de Cabanyes

Segons que sembla (la deducció es fa a través d'un procés bàsicament racional), allò que ha mogut a escriure **Putà Marès (ahí)** a la jove promesa de les lletres nostrades, en Biel Mesquida, és la deliberada transgressió dels codis usuals en l'escriptura tradicional. Es tracta, per a informació del lector, d'uns fragments textuais, «alens de novel·lesc» que, com explicita l'autor, «són una contribució a la pol·lució d'un medi literari català on la bona cal·ligrafia i la bona narrativa són els **generals** que posen creus de ferro i de generalitat». Pel fet que són els **generals**, tanmateix, caldria parlar, amb més propietat, **del** medi i no **d'un** medi a estrafer pels agents de la corrupció, com ara Biel Mesquida. L'únic medi possible, vet aquí. Les raons que així sigui, fóra prolix de fer-ne esment en el breu espai de què disposem.

La «bona cal·ligrafia» contra la qual atempta Mesquida — la «bona cal·ligrafia» de què es nodreix la «bona narrativa» que vol deixar de banda — consisteix en la seva teorització global en l'acceptació no solament d'una normativa ordenació del llenguatge, sinó de la mateixa utilització del llenguatge. Afer de llengua, doncs. Més enllà de les transgressions merament temàtiques i encara sintàctiques, el sentit de **Putà Marès (ahí)** cal trobar-lo, precisament, en la subversió de la llengua. La llengua entesa com a poder, segons han considerat ja els textualistes francesos, entesa com a vehicle ideològic, o millor com a sistema de representació del que hom anomena «ideologia burgesa» i que és utilitzat tant a les societats capitalistes com a les pretesament socialistes.

Sota aquestes premisses teòriques, la utilització de la llengua convencional, vehicular, com a conjunt de signes per a desxifrar en un significat, no fa sinó refermar la «ideologia» dominant: la societat, doncs. Per tal de subvertir de rel una societat repressora del «plaer», així, cal subvertir primordialment el llenguatge: treballar el llenguatge en ell mateix, els significats al marge de la seva significació. **Putà Marès (ahí)** resulta, doncs, un text perfectament inútil, deliberadament intranscendent, volgudament infecte (= corromput, que exhala emanacions pudents). En el benentès que la precedent adjectivació cal que sigui considerada com a positiva i lluny d'haver estat formulada des de criteris valoratius propensos a desorbitar la provocació en escàndol.

La provocació de l'escàndol pot considerar-se, tanmateix, un dels motors d'aquest text. No solament pel gust explícit de «fer porcades amb el llenguatge» — que per a l'autor és un «vehicle opressor (feixista)» — sinó també pel gust de «fer porcades» amb els valors socials establerts, amb les normes, amb els tabús, amb els codis de comportament humà instituïts pel sistema. L'embrutiment constant del llenguatge normatiu — amb l'ús de castellanismes, dialectalismes, ortografia arbitrària, neologismes, etc. — té, així, el seu equivalent en la «perversió» sexual, o millor moral, que sura en tot el text. El fet que el català normatiu no disposi de l'article neutre (el «lo» que ell mateix reivindica utilitzant-lo) ja assenyala les limitacions de base per a una escriptura que busqui la ruptura de les dualitats, especialment de la dualitat masculí/femení (que Biel Mesquida globalitza en una d'única alliberadora).

Putà Marès (ahí) resulta, així, un text que es fa, que es teixeix línia a línia, sense que potser «hi passi» res més que aquesta mateixa construcció: no «hi passa» res, doncs, sinó és el llenguatge.

La «història» dels tres personatges és, tanmateix, anecdòtica, i allò que hi supura és la presència de la «mare» com a assassina de la individualitat de les criatures que cria, i doncs de la llibertat. Una mare freudiana que pretén d'absorbir-ho tot i contra la qual es rebel·la, un cop més, el novel·lista. Una mare-institució, mare-societat portadora d'«essències eternes»: la mare-pàtria, també.

La subversió, doncs, es pretén d'un gran abast. No genèrica sinó localitzada. No solament lingüística i moral sinó també política. ¿És per això que ha tingut un ressò tan feble una provatura tan suggerent com **Putà Marès (ahí)**? La proposta teòrica de Biel Mesquida és diàfana, i difícil d'empassar. Deixant de banda apreciacions massa genèriques aplicades a la totalitat del que anomena «writers» catalans (cadells a la recerca del poder, al servei de la ideologia dominant, segons ell), és innegable que la recerca literària d'un «paisoscatalanicidi» mereix un poc més d'atenció. Sobretot perquè aquesta mena d'assassinat no és del tot nou. Que ell se'n surti més o menys bé ja és una altra qüestió. Fet i fet, Biel Mesquida s'ha traçat un camí personal **contra** el monolitisme i l'ensopiment retòric, i també **contra** els qui creuen que cal lluitar per la normalitat sense esvalotar el galliner. Una normalitat que, tot i que Mesquida cregui existent i transformada en subnormalitat, només serà aconseguida en la mesura que pugui consolidar-se una literatura a partir d'un debat a fons sobre tota mena de propostes. I sobretot de propostes com **Putà Marès (ahí)**, infectes de cap a peus. Qualsevol infecció, al capdavant, pot acabar amb el cos del moribund o moribunda o bé generar una saludable proliferació d'anticossos que el/la duguin a una saludable immunització. Per exemple, contra l'anormalitat congènita.